

การเรียนรู้บูรณาการกิจกรรมเสริมหลักสูตร (ระบบครอบครัวเสมือน)
เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาพยาบาล
Learning, Integrating Extra-Curricular Activities (Simulated Family System)
to Support Thinking Skills and Creative Problem-solving Skills of Nursing Students

นิระมล สมตัว*

Niramol Somtua

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น
Boromarajonani, College of Nursing, Khon Kaen
Khon Kaen, 40000 Thailand

*Corresponding Author E-mail: niramol.s@bcnkk.ac.th

จรี แสนสุข

Juree Sansuk

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น
Boromarajonani, College of Nursing, Khon Kaen
Khon Kaen, 40000 Thailand

วัชรีย์ อมรโรจน์วารุฒิ

Wacharee Amornrojanavaravutti

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น, ขอนแก่น 40000
Boromarajonani College of Nursing, Khonkaen, Khonkaen, 40000 Thailand

(Received: November 5, 2019; Revised: November 14, 2019; Accepted, December 8, 2019)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้บูรณาการกิจกรรมเสริมหลักสูตร (ระบบครอบครัวเสมือน) ในการส่งเสริมทักษะการคิดและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น ทำการศึกษาในนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น ปีการศึกษา 2561 จำนวน 77 คน ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนกรกฎาคม 2561 – มิถุนายน 2562 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การถอดบทเรียนด้วยการสะท้อนคิด เทคนิค ตะกร้า 3 ใบ และแบบสอบถามความคิดเห็นต่อคุณลักษณะการคิดเป็นระบบและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลมีคุณลักษณะด้านการคิดเป็นระบบและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$, $SD = 0.63$) และวิเคราะห์รายข้อพบว่า คะแนนเฉลี่ยที่มากที่สุด ได้แก่ การตัดสินใจแก้ปัญหาโดยอาศัยข้อมูลที่เป็นจริงและหลากหลายเสมอ เพื่อบรรลุเป้าหมายค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$, $SD = 0.59$) ใช้ทักษะการฟังอย่างลึกซึ้งและกระบวนการสุนทรียสนทนา ซะลอตตนเองเพื่อฟังคนอื่นพูดโดยไม่มีอคติ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$, $SD = 0.60$) และแก้ปัญหาสถานการณ์ในภาวะวิกฤติว่าจะเลือกที่จะกระทำอะไรหรือไม่กระทำพฤติกรรมใดโดยการคิด อย่างใคร่ครวญและไตร่ตรองอย่างรอบคอบอย่างมีสติ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

($\bar{x}=4.33$, $SD=0.71$) ตามลำดับและจากการสังเคราะห์แบบบันทึกการถอดบทเรียน ผลการสะท้อนคิดของผู้เรียนแสดงถึงความรู้สึกที่ดีต่อกระบวนการเรียนรู้กระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ เกิดความรู้ความเข้าใจใน ทักษะกระบวนการ (Process Skills) คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์สร้างสรรค์ ผ่านชุดกิจกรรม (Integrated Learning Program: ILP) ในกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิรูปวิธีคิด ปรับวิธีคิด ให้เพิ่มมิติมุมมองที่หลากหลาย ยอมรับความแตกต่างของความคิดซึ่งกันและกันใช้การพิจารณาอย่างมีสติและมีเหตุผลก่อนตัดสินใจร่วมกัน เพื่อนำไปปรับใช้ในการพัฒนาตนเองในการเรียนรู้ในวิทยาลัยต่อไป การจัดการศึกษาแบบบูรณาการกิจกรรมเสริมหลักสูตร (ระบบครอบครัวเสมือน) ได้สะท้อนผลให้ปรากฏเป็นรูปธรรมคือการเปลี่ยนผ่านความคิดใหม่ (Growth mindset) ความตระหนักถึงความสำคัญของทักษะกระบวนการคิดที่มองภาพใหญ่ของเรื่องนั้นหรือประเด็นนั้นก่อนเสมอ โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีความมุ่งมั่น ทำทนายที่จะนำความคิดที่ดี ก่อประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมอย่างเป็นรูปธรรม ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้คือ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ต่อยอดทักษะการคิด และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาพยาบาล และส่งเสริมพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาพยาบาลที่สอดคล้องกับภูมิสังคมในรายวิชาชีพต่อไป

คำสำคัญ: การเรียนรู้บูรณาการกิจกรรมเสริมหลักสูตร (ระบบครอบครัวเสมือน), ทักษะคิดและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ;นักศึกษาพยาบาล

Abstract

This research aimed to study the results of Learning Integrating Extra- Curricular Activities (Simulated Family System) to Support Thinking Skills and Creative Problem-solving Skills of Nursing Students. The participants were 77 first year nursing students of Boromarajonani College of Nursing, Khon Kaen in the academic year 2018. The data was collected between July 2018 to June 2019. The research instruments consisted of 1) Lesson Learned Form with reflection on 3 basket techniques and 2) Opinions on systematic thinking and creative problem-solving Questionnaire. Descriptive statistics and content analysis were used to analyze the data.

The results revealed that Overall, Systematic thinking characteristics and creative problem solving of Nursing students had a high level ($\bar{x} = 4.30$, $SD = 0.63$). And analyzing each item founded that 1) the decision to solve the problem based on true and varied information had a highest level ($\bar{x} = 4.39$, $SD = 0.59$). 2) Use deep listening skills and aesthetics conversation process slow down yourself to listen to other people speaking without prejudice had a high level ($\bar{x} = 4.35$, $SD = 0.60$) and 3) Solving problems in a crisis situation whether to choose what to do

or not doing any behavior by thinking Contemplating and thoughtfully had a high level (\bar{x} = 4.33, SD = 0.71) respectively. Content analysis was founded that Nursing students show good feelings towards the learning process, analytical thinking process and systematically synthesize creatively. Nursing students have knowledge and understanding about 1) Process Skills 2) Integrated Learning Program 3) reform of the thinking methods 4) adjusting the thinking methods to add various dimensions of perspective 5) Accept the differences of each other's thoughts and 6) Use conscious and reasonable consideration before making a decision together to be adapted for self-development about Thinking Skills and Creative Problem-solving Skills in the future.

The suggestion in this research is to be a guideline for learning management in addition to thinking skills and creative problem solving of Nursing students and will continue to develop innovative skills and creative problem solving of nursing students that are in line with the social landscape in each profession

Keywords: Learning, Integrating Extra-Curricular Activities (Simulated family system); Thinking Skills and Creative Problem-solving Skills; Nursing students

บทนำ

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่ให้ความสำคัญกับการเร่งสร้างสังคมที่มีคุณภาพ โดยมุ่งเน้นให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” พัฒนาคนทุกวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง มีศักยภาพ และความคิดสร้างสรรค์ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4 มาตรา 23 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมในแต่ละระดับ การศึกษาและใน มาตรา 24(4) ได้กำหนดไว้ว่า “การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชา” การ

จัดการศึกษาบูรณาการที่จะพัฒนานักศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของสถาบันการศึกษา คือ ผลิตผู้เรียนที่ดี เก่ง และมีความสุข ออกไปปรับใช้สังคมด้วยการพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2560)

สถาบันพระบรมราชชนก สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ผลิตบุคลากรเพื่อรองรับระบบบริการสุขภาพของประเทศ มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ เน้นการสอนกระบวนการเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างเป็นระบบในการมองภาพปรากฏการณ์ที่กำลังเผชิญแบบองค์รวม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคข้อมูลข่าวสารที่มี

ความหลากหลายในยุคดิจิทัลและโลกอนาคตได้
มีความเป็นผู้นำ มีความรู้ในวิชาชีพมีความรอบรู้
ด้านต่างๆ มีปัญญาผู้คิด ที่สำคัญคือสามารถ
ประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะต่างๆ ในการ
ประกอบสัมมาชีพด้านสุขภาพ มีจิตเมตตา
เสียสละ ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ เอื้ออาทรต่อ
ผู้รับบริการเพื่อประกอบวิชาชีพพยาบาลและมี
คุณภาพชีวิตที่ดี (สถาบันพระบรมราชชนก.
2556) เน้นการพัฒนาบัณฑิตที่มีคุณลักษณะจิต
บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ประกอบด้วย
กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและทักษะการ
แก้ปัญหา โดยใช้ระบบครอบครัวเสมือน (สังศรี
กิตติรักษ์ตระกูล และคณะ.2554., มกราพันธ์
จุฑารสก. 2551) เป็นกลไกในการขับเคลื่อน โดย
มุ่งประโยชน์ส่วนรวมของแต่ละครอบครัวและ
นำไปสู่การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่าง
เป็นองค์รวม

หลักสูตรการจัดการเรียนรู้แบบบูรณา
การต้องใช้บริบทและภูมิสังคมเป็นฐานการเรียนรู้
(ลิลลี่ ศิริพร และคณะ. 2557) หลักสำคัญในการ
จัดการเรียนรู้บูรณาการคือ การคิดอย่างเป็น
ระบบ สนุกหรือสนทนา การบริการด้วยหัวใจ
มนุษย์ในสังคมพหุวัฒนธรรม โดยใช้สถานการณ์
จริงของสังคมพหุวัฒนธรรมเป็นสื่อการเรียนรู้
กระตุ้นการคิดอย่างเป็นระบบ (ศุภกรใจ เจริญสุข
และคณะ 2558) และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
บูรณาการทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนและ
เป็นหลักสูตรที่บูรณาการสามารถนำไปใช้ได้ใ
บริบทที่หลากหลาย ส่วนรูปแบบการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้มีการจัดกระบวนการ
เรียนรู้โดยการใช้สุนทรียสนทนาและการถอด
บทเรียนภายใต้บรรยากาศของกัลยาณมิตร

อาจารย์ผู้สอนมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการคิด
ของตนเองให้มีมุมมองที่เปิดกว้าง ยอมรับและ
เข้าใจผู้เรียนมากขึ้น (มกราพันธ์ จุฑารสก และ
คณะ 2560)

การจัดการศึกษาสามารถส่งเสริมได้ด้วย
การพัฒนาอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง
เชื่อมโยงกันตามสมรรถนะที่กำหนดไว้ในแต่ละ
ชั้นปี ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 มีการสอดแทรกไว้ในกา
รจัดการเรียนการสอนรายวิชาทั้งภาคทฤษฎีและ
ภาคปฏิบัติตลอดจนการจัดกิจกรรมเสริม
หลักสูตรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก
สภาพการณ์จริง (สุภาพรณ์ อุดมลักษณ์ และ
คณะ. 2558) และมีการประเมินผลแบบสะท้อน
คิดเป็นระยะเพื่อการพัฒนาและสร้างเสริม
สมรรถนะที่เป็นคุณลักษณะสำคัญของบัณฑิต
ผู้สอนทุกรายวิชาต้องร่วมรับผิดชอบผลักดันให้
เกิดคุณลักษณะเช่นนี้ในตัวผู้เรียน ตั้งแต่ในชั้นปีที่
1 (บุษกร โกมลภมร. 2557) เป็นการปูพื้นฐาน
ก่อนเข้าสู่การศึกษาทางการพยาบาล จึงเป็น
หน้าที่ของผู้สอนที่จะต้องเพิ่มพูนสติปัญญาแก่
ผู้เรียนเพื่อช่วยพัฒนาผู้เรียนสู่การเป็นผู้มี
ความคิดอย่างเป็นระบบ (กิตติพร เนาว์สุวรรณ,
เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และวิหวัส ดิษยะศริน
สัตยารักษ์. 2558)

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น
เป็นสถาบันอุดมศึกษามุ่งเน้นการผลิตพยาบาลที่
มีคุณลักษณะครบถ้วนทั้งด้านความรู้ ทักษะ
คุณธรรม จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ มีการศึกษา
ค้นคว้าอย่างต่อเนื่องและสามารถทำงานร่วมกับ
ชุมชนได้เป็นอย่างดี ส่งเสริมการเรียนการสอนให้
มี ประสิทธิภาพและพัฒนาวิชาชีพ ใช้
กระบวนการพัฒนานักศึกษาแบบองค์รวม ผ่าน

การเรียนรู้แบบบูรณาการในรายวิชาที่มุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ บูรณาการกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร (ระบบครอบครัวเสมือน) ซึ่งเป็นการบูรณาการตามสภาพการณ์จริงของชีวิตที่มีชุมชนและวิทยาลัยเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ภายใต้ระบบครอบครัวเสมือน เพื่อการสร้างคนที่สมบูรณ์และพร้อมที่จะให้และแบ่งปันภายใต้การใช้กระบวนการสุนทรียสนทนา เกิดคนที่มีจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และสามารถปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สร้างต้นทุนขององค์กรในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้บูรณาการกิจกรรมเสริมหลักสูตร (ระบบครอบครัวเสมือน) ในการส่งเสริมทักษะการคิดและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาพยาบาล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้บูรณาการกิจกรรมเสริมหลักสูตร (ระบบครอบครัวเสมือน) ในการส่งเสริมทักษะการคิดและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น ปีการศึกษา 2561 จำนวน 77 คน เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถามจากวัตถุประสงค์ของการวิจัยใช้

ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การถอดบทเรียนด้วยการสะท้อนคิดด้วยเทคนิคตะกร้า 3 ใบ แนวคำถาม 1) รู้สึกอย่างไรบ้างต่อกระบวนการเรียนรู้ 2) กระบวนการเรียนรู้ได้ทำให้เกิดการเรียนรู้อะไรบ้างและ 3) ท่านคิดว่าจะนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามความคิดเห็นต่อคุณลักษณะสร้างสรรค์ 12 ด้าน ของนิระมล สมตัว จูรี แสนสุขและแสงดาว จันทร์ดา (2562) นำมาเฉพาะด้านที่ 7 การคิดเป็นระบบ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย 1) แก้ปัญหาสถานการณ์ในภาวะวิกฤติว่าจะเลือกที่จะทำอะไร หรือไม่ทำอะไร พฤติกรรมใดโดยการคิด อย่างไรครวญและไตร่ตรองอย่างรอบคอบอย่างมีสติ 2) ตัดสินใจแก้ปัญหาโดยอาศัยข้อมูลที่ เป็นจริงและหลากหลายเสมอ เพื่อบรรลุเป้าหมาย 3) วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่มาจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเพื่อประกอบการตัดสินใจในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 4) คิดอย่างเป็นระบบในการมองภาพใหญ่ และหลากหลายมิติที่มีปัจจัยเชื่อมโยงด้วยเหตุและผล โดยเริ่มจากการพิจารณาภาพรวมก่อนวิเคราะห์ ปัจจัยย่อย 5) คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ปรากฏการณ์ ของชีวิตอย่างเป็นองค์รวม เพื่อแก้ปัญหาของบุคคล ชุมชน สังคมที่ซับซ้อน 6) ใช้ทักษะการฟังอย่างลึกซึ้งและกระบวนการสุนทรียสนทนา ละลดตนเองเพื่อฟังคนอื่นพูดโดยไม่มีอคติ 7) ใช้วิธีคิดหลายๆแบบด้วยความมีเหตุผล เพื่อหาข้อมูล ที่มีความหลากหลาย มองความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

อย่างรอบด้าน ซึ่งมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha) =0.95 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนกรกฎาคม 2561 ถึง มิถุนายน 2562

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. การเตรียมอาจารย์ผู้สอนโดยการจัดกระบวนการเรียนจากโค้ชผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เพื่อให้มีทักษะกระบวนการการคิดอย่างเป็นระบบและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การสะท้อนคิด สุนทรียสนทนา การโค้ช เพื่อนำนักศึกษาเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้

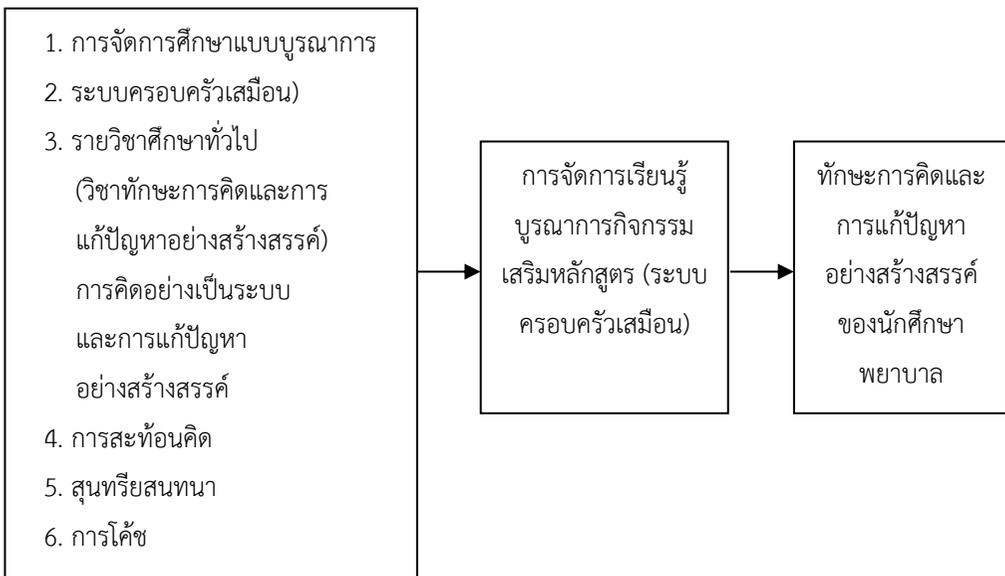
2. การเตรียมนักศึกษาใหม่ให้รู้จักการใช้กระบวนการสุนทรียสนทนา การคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ การสะท้อนคิดด้วยเทคนิคตะกร้า 3 ใบ ในกิจกรรมปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่

3. จัดการเรียนรู้บูรณาการกิจกรรมเสริมหลักสูตร (ระบบครอบครัวเสมือน) กับรายวิชาการศึกษาทั่วไป (วิชาทักษะการคิดและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์)

4. ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสะท้อนคิดด้วยเทคนิคตะกร้า 3 ใบ และการถอดบทเรียน

กรอบแนวคิด

การวิจัยในครั้งนี้เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้บูรณาการกิจกรรมเสริมหลักสูตร (ระบบครอบครัวเสมือน) ในการส่งเสริมทักษะการคิดและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาพยาบาล

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผลการวิจัย

การเรียนรู้บูรณาการกิจกรรมเสริมหลักสูตร (ระบบครอบครัวเสมือน) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย

1. การเตรียมอาจารย์กิจกรรมที่มีการเตรียมครูเพื่อให้เกิด Growth mindset โดยอาจารย์ร่วมเรียนรู้จากกลุ่มเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพภายในวิทยาลัยฯ และร่วมเรียนรู้จากกลุ่มเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพภายนอก ดำเนินการโดย วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี จักรีรัช วันที่ 26-28 กันยายน 2561 มีวิทยาลัยที่เข้าร่วมได้แก่ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ขอนแก่น วิทยาลัยพยาบาลจักรีรัช วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ราชบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี สุพรรณบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ชลบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี อุตรดิตถ์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ส่วนอาจารย์ที่เลี้ยงสถานบริการที่เข้าร่วมได้แก่ โรงพยาบาลชัยภูมิ และโรงพยาบาลเมตตาประชารักษ์ (วัดไร่ขิง) ซึ่งจัด ณ โรงแรมสามพรานริเวอร์ไซด์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ และมีการให้คำแนะนำในด้านการโค้ช ทักษะการสะท้อนคิด (reflection) และการใช้พลังคำถาม (power question) ด้วยความเป็นกัลยาณมิตร นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมการเตรียมครู ก่อนเริ่มสอนในรายวิชาคิดแก้ไขปัญหาเชิงสร้างสรรค์

โดยส่งเสริมครูให้มีทักษะการโค้ช ทักษะการสะท้อนคิดและการใช้พลังคำถาม โดย Peer coach, Administrator coach และ Expert coach มีการเตรียมนักศึกษา ก่อนเริ่มสอนในรายวิชาคิดแก้ไขปัญหาเชิงสร้างสรรค์ จาก Expert coach ซึ่งในครั้งนี้นี้จะมีครูผู้สอนร่วมเรียนรู้ในกลุ่มไปพร้อมๆ กับนักศึกษาด้วย ซึ่งจะสอดคล้องกับคำว่า “Teacher as the learner” ทำให้ทั้งครูและนักศึกษาได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมแชร์ประสบการณ์ในส่วนที่ได้เรียนรู้มาของตนเอง ถอดบทเรียนและการสะท้อนคิดเชิงสร้างสรรค์ด้วยเทคนิคตะกร้า 3 ใบ ได้แก่ 1) รู้สึกอย่างไร 2) ได้เรียนรู้อะไร 3) จะนำไปประยุกต์ใช้อย่างไร ต่อจากนั้นอาจารย์นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้บูรณาการกิจกรรมเสริมหลักสูตร (ระบบครอบครัวเสมือน) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ผลการศึกษาพบว่า อาจารย์ผู้สอนสะท้อนถึงการใช้คำถามที่มีพลังจะเป็นการกระตุ้นการคิดและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ทำให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ ดังนั้นครูโค้ชจึงต้องเป็นผู้ที่มีทักษะการใช้พลังคำถามและฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ ครูต้องสร้างให้ผู้เรียนไว้วางใจ เพื่อให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและสะท้อนความเป็นจริง บทบาทของครูที่ร่วมเรียนรู้กับผู้เรียน ทำให้ครูได้เรียนรู้มุมมองที่กว้างขึ้นคิดตามและร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเปิดใจยอมรับความคิดที่แตกต่าง ครูต้องสามารถหีบสถานการณ์ที่อยู่ใกล้ตัวมาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้

2. การเตรียมนักศึกษาใหม่ให้รู้จักการใช้กระบวนการสุนทรียสนทนา การคิดอย่างเป็น

ระบบเชิงสร้างสรรค์ การสะท้อนคิดด้วยเทคนิค
ตะกร้า 3 ใบ ในกิจกรรมปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่

การเตรียมนักศึกษาใหม่ในโครงการ
ปฐมนิเทศและเตรียมความพร้อมนักศึกษาใหม่สู่
ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้กับนักศึกษา
ใหม่ ชั้นปีที่ 1 โดยใช้กระบวนการสุนทรียสนทนา
การคิดอย่างเป็นระบบ การทำงานเป็นทีม การ
ถอดบทเรียน การเรียนรู้ตามสภาพจริงและ
ปลูกฝังการรู้จักตนเอง รู้จักคนอื่น รู้จักชุมชน
ปลูกฝังความกล้าของคำว่า “ครอบครัวเสมือน”
เพื่อลดช่องว่างระหว่างนักศึกษาใหม่กับพี่ๆ
อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และผู้สูงอายุ โดยมีการเรียนรู้
ตามสภาพจริง วัฒนธรรมและวิถีชุมชน ภายใต้อ
กิจกรรมแสดงถึงความเคารพต่อความเชื่อ
วัฒนธรรมประเพณีในวิทยาลัยและในชุมชน มี
การลงพื้นที่ในชุมชนเพื่อให้นักศึกษารู้จักพื้นที่
ของชุมชนบริเวณที่ตั้งของวิทยาลัยฯ และบุคคล
ในชุมชน กระบวนการปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่
เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้ทักษะการเรียนรู้
กระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และ
สร้างสรรค์เพื่อเตรียมความพร้อมของนักศึกษาใน
การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ขณะศึกษาใน
วิทยาลัย โดยการปรับกระบวนการใหม่ในการใช้
มุมมองหลากหลายมิติ สู่ความเติบโตทางความคิด
(Growth mindsets) กิจกรรมที่จัดให้มีความ
หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อาทิ การ
เรียนรู้จากภาพ เสียงประกอบดนตรี เพื่อศึกษา
การสังเกต การฟังอย่างมีสติ นำไปสู่การเรียนรู้
เพื่อคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อการตัดสินใจใน
การแก้ปัญหาในภาวะวิกฤตินั้น เป็นการสอน
ทักษะกระบวนการเตรียมผู้เรียนตั้งแต่การ
ปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ เป็นการเตรียมทักษะการ

เรียนรู้ ให้ใช้ชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุขใน
วิทยาลัยฯ (Integrated Learning Program)
จิตใจที่เปิดกว้าง กระบวนการค้นใหม่ของอาจารย์
(Growth mindsets) และนำแหล่งเรียนรู้ให้กับ
นักศึกษา รูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้การสะท้อนคิด
(Reflective Learning) 6 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 สร้างความตระหนัก ให้เกิดขึ้นกับ
ผู้เรียน (ผ่านอายตนะทั้ง 6)

ขั้นที่ 2 เมื่อเกิดความตระหนักแล้วกำหนด
ประเด็นปัญหาเตรียมการสะท้อนคิดส่วนบุคคล
(self- reflection)

ขั้นที่ 3 ทบทวนข้อเท็จจริงจากสถานการณ์
ร่วมกับเพื่อน (Group reflection)

ขั้นที่ 4 หาข้อมูลเพิ่มเติมนำมาวิเคราะห์
ร่วมเพื่อทำความเข้าใจเหตุการณ์ปรากฏการณ์

ขั้นที่ 5 ปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ถึงความรู้สึก
ความคิดใหม่ (Growth mindsets)

ขั้นที่ 6 นำกระบวนการคิดใคร่ครวญที่ได้ไป
ใช้ในสถานการณ์ใหม่ (Presentation reflection)

3. จัดการเรียนรู้บูรณาการกิจกรรมเสริม
หลักสูตร (ระบบครอบครัวเสมือน) เพื่อส่งเสริม
ทักษะการคิดเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์

การพัฒนานักศึกษาภายใต้ระบบ
ครอบครัวเสมือน (Simulated Family)
ประกอบด้วย 24 ครอบครัว โครงสร้างของ
ระบบครอบครัวเสมือน ประกอบด้วย

อาจารย์ ซึ่งทำหน้าที่เป็นอาจารย์
พ่อแม่ ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลระบบครอบครัวของ
ตนเองให้คำแนะนำแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ
นักศึกษา ในการใช้กระบวนการสุนทรียสนทนา
(Dialogue) และกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ

เพื่อการเรียนรู้ในประเด็นต่างๆ ที่นักศึกษาสนใจ
อยากจะแลกเปลี่ยน

นักศึกษามีบทบาทเป็นลูก โดยนักศึกษา
ชั้นปีที่ 1-4 จะถูกจัดแบ่งกลุ่มคละกัน เข้าสู่
ครอบครัวแต่ละครอบครัว นักศึกษาได้รับการ
เตรียมความพร้อมในการทำบทบาทหน้าที่ของ
ตนในครอบครัว ในบทบาทของลูกและพี่น้อง

บุคลากรสายสนับสนุน มีบทบาทเป็น
ลุง ป้า น้า อา ตามความเหมาะสมของวัยวุฒิใน
แต่ละครอบครัว เป็นผู้ให้คำแนะนำแลกเปลี่ยน
เรียนรู้กับนักศึกษาให้การสนับสนุนช่วยแก้ไข
ปัญหาต่างๆ ให้นักศึกษาร่วมกันกับสมาชิก
ในครอบครัว

ผู้สูงอายุในชุมชน ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่
ใกล้กับวิทยาลัย มีบทบาทเป็นปู่ ย่า ตา และ
ยายในครอบครัวด้วยความสมัครใจและเต็มใจ ทำ
หน้าที่ดูแลสมาชิกในครอบครัวประดุจลูกหลาน
ซึ่งผู้สูงอายุมีหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรม ประเพณี
ที่สั่งงาม (wisdom culture)

กระบวนการการอยู่ร่วมกันของ
ครอบครัว จะใช้สุนทรียสนทนา (Dialogue) การ
คิดอย่างเป็นระบบและการเรียนรู้ตามสภาพจริง ใน
การอยู่ร่วมกัน เน้นการเคารพความคิดของกันและ
กัน ฟังกันให้มากขึ้น ใช้วาจาพอเพียงไปในทาง
สร้างสรรค์ ใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ
(Systems thinking) ร่วมกันสร้างนวัตกรรมใหม่
ในองค์กร คือ วัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม
วัฒนธรรมองค์กรที่เปิดโอกาสให้คิดแตกต่าง
วัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและ
กันจากการถอดบทเรียน (Lesson learned) มีการ
แบ่งพื้นที่ให้เป็นโซนแห่งการเรียนรู้ในสภาพจริง
(Authentic learning) กับชีวิตประจำวัน ที่แต่ละ

ครอบครัวต้อง ร่วมกันรับผิดชอบและในทุกบ่าวัน
พุทธครอบครัวต้องมาพบกันในพื้นที่คุณธรรม
(Moral Area)

การจัดการการเรียนรู้บูรณาการกิจกรรม
เสริมหลักสูตร (ระบบครอบครัวเสมือน)เพื่อ
ส่งเสริมทักษะการคิดและการแก้ปัญหาอย่าง
สร้างสรรค์ของนักศึกษาพยาบาล บริบทวิทยาลัย
พยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น มีกระบวนการ
ดังนี้

เตรียมนักศึกษาใหม่ให้รู้จักการใช้
กระบวนการสุนทรียสนทนา การคิดอย่างเป็น
ระบบ การทำงานเป็นทีม การถอดบทเรียน การ
เรียนรู้ตามสภาพจริงและปลูกฝังการรู้จักตนเอง
รู้จักคนอื่น รู้จักชุมชน ปลูกฝังความลุ่มลึกของคำ
ว่า “ครอบครัวเสมือน” เพื่อลดช่องว่างระหว่าง
นักศึกษาใหม่กับพี่ๆ อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และ
ผู้สูงอายุ โดยมีการเรียนรู้ตามสภาพจริง
วัฒนธรรมและวิถีชุมชน ภายใต้กิจกรรมแสดงถึง
ความเคารพต่อความเชื่อวัฒนธรรมประเพณีใน
วิทยาลัยและในชุมชน มีการลงพื้นที่ในชุมชน
เพื่อให้นักศึกษารู้จักพื้นที่ของชุมชนบริเวณที่ตั้ง
ของวิทยาลัยฯ และบุคคลในชุมชน

สิ่งสนับสนุนในวิทยาลัยฯ เพื่อเอื้ออำนวย
ให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะที่พึงประสงค์และอัต
ลักษณ์บัณฑิต เช่น การจัดสิ่งแวดล้อม โดยแบ่ง
พื้นที่สวนในวิทยาลัยฯ ให้แต่ละครอบครัวดูแล
เพื่อปลูกฝังความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่ของตนเอง
เพื่อส่งต่อให้เกิดความรู้สึกจิตอาสาเพื่อส่วนรวม
การสร้างสิ่งแวดล้อมให้เป็นเสมือนบ้าน และมี
ธรรมชาติที่ร่มรื่นเพื่อเกิดความสุขในจิตใจ มีเรือน
ไม้ และตั้งชื่อให้ตระหนักถึงการมีพฤติกรรมที่พึง
ประสงค์ได้แก่ บ้านเมตตา บ้านกรุณา บ้านมุทิตา

บ้านอุเบกขา การสร้างบทเพลงครอบครัวเดียวกัน พร้อมทำทางประกอบเพลงให้นักศึกษาได้ร้องและแสดงเพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาสติโดยใช้การเคลื่อนไหว เป็นต้น

วิทยาลัยฯ ได้เตรียมชุมชนที่อยู่ใกล้วิทยาลัยฯ เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งชุมชนได้ถูกเตรียมให้เข้าใจกระบวนการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยฯ เป็นระยะ เพื่อความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยและชุมชน นอกจากนี้วิทยาลัยได้สร้างเครือข่ายจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์กับองค์กรภาครัฐ เอกชน ชุมชน อสม. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียนผู้สูงอายุ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเปิด เทศบาลตำบลและโรงเรียน เป็นต้น เพื่อเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนการพัฒนาการศึกษาต่อไป

กิจกรรมเสริมหลักสูตร (ระบบครอบครัวเสมือน) บูรณาการรายวิชาศึกษาทั่วไป (วิชาทักษะการคิดและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์) ใช้วิธีการสอนใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ (collaborative learning) และ Project Based Learning ทุกบ่ายวันพุธทุกในพื้นที่ คุณธรรม (Moral Area)

นักศึกษาผ่านโครงการ (Project Base Learning: PBL) โดยจัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่มตามครอบครัว และให้อาจารย์ในครอบครัวนั้นๆ รับผิดชอบในการสอนนักศึกษาในภาคทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้การสะท้อนคิด (Reflective Learning) 6 ขั้นตอน (ตั้งกล่าวข้างต้น) โดยใช้ชุมชนเป็นฐานผ่านโครงการ (Project based Learning และ Area based Learning) นักศึกษามีการศึกษาสภาพปัญหาของ

ชุมชนบ้านเปิด นำปัญหาภาวะวิกฤตหยาสาเหตุและปัจจัย วางแผนแก้ไขปัญหา จัดทำโครงการลงมือปฏิบัติตามแผน ประเมินผลโครงการและถอดบทเรียน กระบวนการเรียนรู้การฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ผ่านโครงการ (Project based Learning) ทำให้นักศึกษาได้ใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบทุกขั้นตอนและโครงการนั้นนำมาสู่กิจกรรมในครอบครัวเสมือน ทำให้สมาชิกในครอบครัวได้เข้าร่วมดำเนินกิจกรรมโครงการ ทำให้เกิดการทำงานร่วมกันเป็นทีม ซึ่งกิจกรรมที่นักศึกษาสร้างสรรค์ขึ้นนั้นเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดการพัฒนาทั้งสุขภาพ สิ่งแวดล้อม และจิตอาสาอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัยฯ จึงทำให้นักศึกษาได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อัตลักษณ์นักศึกษาและสมรรถนะทุกด้าน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ และการคิดอย่างเป็นระบบ โดยการเชื่อมโยงปัญหาวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง มองหาทางออกที่หลากหลาย นอกจากนี้ยังทำให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกตั้งคำถาม กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ การคิดเชื่อมโยงสัมพันธ์กันเพื่อให้เกิดโครงการที่ตอบสนองความต้องการของสังคม การดำเนินกิจกรรมตามแผนของโครงการส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและมีคิดแก้ปัญหาได้อย่างมีสติ จากการสะท้อนของผู้เรียนพบว่าจุดเด่นในการเรียนรู้ในครั้งนี้ คือ การเรียนรู้จากสภาพจริง ผู้เรียนรู้ได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้พบปัญหา หาทางแก้ปัญหา กระบวนการทำงานที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนตนเองให้เข้ากับวัฒนธรรมที่หลากหลาย ลดช่องว่าง

ระหว่างวัย มุ่งผลประโยชน์ของผู้สูงอายุ หาวิธีการและสิ่งที่ดีที่สุด “ทดลองทำกับตนเอง กรองแล้วกรองอีก เลือกลงสิ่งที่ดีที่สุดก่อนลงปฏิบัติจริงกับชุมชน สังคม” แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนเกิดจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ และยังเกิดการเรียนรู้ภายในตนเองของผู้เรียนเปลี่ยนผ่านตนเองสู่ การเติบโตทางความคิด (Growth mindsets: GMS) โครงการที่ให้บริการในชุมชน ได้แก่

- 1) โครงการแบ่งปันความรู้โรคไข้เลือดออกจากที่สู้น้อง
- 2) โครงการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ขยับกายสบายชีวี
- 3) โครงการประหยัดดี มี ประโยชน์
- 4) โครงการ 3 อ 2 ส ลดเสียงเสียงภัย NCDs
- 5) โครงการส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยเด็กตอนปลาย
- 6) โครงการกินได้ ตาดี มีแรงเดิน
- 7) โครงการการส่งเสริมการออกกำลังกายในผู้สูงอายุในชุมชนบ้านเปิด

4. การประเมินผลการเรียนรู้วิธีการประเมิน การประเมินตามสภาพจริง (Authentic assessments) เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักหลายคนประเมิน หลายเครื่องมือ หลายช่วงเวลา และนำผลการประเมินมาสะท้อนผลสู่การพัฒนาผู้เรียน (1 สะท้อน) เรียกเทคนิคนี้ว่า 3 หลาย 1 สะท้อน การประเมินจากการสังเกต การสะท้อนคิดของนักศึกษาผ่านแบบบันทึกรายบุคคล และ concept mapping ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม หลังเสร็จสิ้นกระบวนการพัฒนาด้วยทีมวิทยากรที่

มีความรู้และประสบการณ์ ร่วมกับทีมอาจารย์ที่ร่วมเรียนรู้ในฐานะอาจารย์ประจำกลุ่ม โดยใช้การสะท้อนเชิงสร้างสรรค์ผ่านคำถามตะกร้า 3 ใบ

4.1 ประเมินผลการเรียนรู้ การเตรียมนักศึกษาใหม่ให้รู้จักการใช้กระบวนการสุนทรียสนทนา การคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ การสะท้อนคิดด้วยเทคนิคตะกร้า 3 ใบ ในกิจกรรมปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ ผลการประเมิน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ผลการประเมินระหว่างกระบวนการดำเนินการอบรม (Product of learning process) จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสะท้อนคิดรายบุคคล และการสะท้อนคิดรายกลุ่มผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ปรากฏว่า นักศึกษาทุกกลุ่มสามารถประมวลความคิด ความรู้สึก สิ่งที่จะนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างชัดเจน ผ่านกิจกรรมที่จัดให้ อาทิ การฝึกสมาธิผ่านลมหายใจ ผ่านกายที่เคลื่อนไหว (จิบ แอล, โป้ง-ก้อย) พร้อมทั้งเห็นประโยชน์สมาธิและสติในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การฝึกการพูดคุยโดยใช้สุนทรียสนทนา (การฟังอย่างลึกซึ้ง) ทำให้นักศึกษาเห็นประโยชน์ในการฟังและพูดที่เป็นความจริงในการแลกเปลี่ยนมุมมองกันและกัน โดยเฉพาะการมีความกล้าที่จะพูดซึ่งเมื่อก่อนไม่กล้าพูดเพราะกลัวว่าตนเองจะตอบผิด เครียด กังวล แต่เมื่อฝึกไปเรื่อย ๆ เกิดความรู้สึกอยากจะพูดอยากจะตอบ เพราะคำพูดที่วิทยากรบอกว่า “คำพูดของใครก็เป็นของคนนั้นไม่มีถูกมีผิดเพียงแต่เราต้องคิดก่อนพูดเสมอ” และ “เมื่อถึงเวลาสะท้อนความคิดความรู้สึกต้องชื่อสัตย์และนุ่มนวล”

ทำให้กระบวนการกลุ่มสามารถดำเนินการไปได้ดี (ถึงแม้นักศึกษาเพิ่งเข้ามาอยู่ในวิทยาลัยได้ 7 วัน)

ส่วนที่ 2 ผลการประเมินรายบุคคลหลัง สิ้นสุดกระบวนการเรียนรู้ (Product of Learning Outcome) การสะท้อนผลการใช้รูปแบบกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนในช่วงการปฐมนิเทศนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เมื่อสิ้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ นักศึกษาสะท้อนในภาพรวมของความคิดเห็นแต่ละคน โดยการใช้การสะท้อนความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้วยตะกร้า 3 ใบ 1) รู้สึกอย่างไรต่อกระบวนการเรียนรู้ 2) ได้เรียนรู้อะไรบ้าง และ 3) จะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างไร ผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากแบบบันทึกของแต่ละคนสะท้อนถึงประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ความรู้สึกต่อการเรียนรู้ครั้งนี้ นักศึกษาส่วนใหญ่ได้สะท้อนถึงคุณค่าของความคิด ว่ามีประโยชน์ต่อการนำมาใช้ดำรงชีวิตปัจจุบัน โดยเฉพาะหากเป็นความคิดที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ด้วยข้อมูลที่เป็นจริง ใช้ความเป็นเหตุเป็นผลอย่างมีสติก่อนตัดสินใจ ดังนั้นต่างสะท้อนถึงกระบวนการการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ ใช้คำถามกระตุ้นผู้เรียนให้ได้คิดอย่างอิสระ ลดความวิตกกังวลจากการตัดสินใจตอบถูกผิด ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ ฝึกปฏิบัติในรูปแบบการเรียนรู้ที่ให้ง่ายต่อการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนของผู้เรียนด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย

2. ได้เรียนรู้อะไรบ้าง นักศึกษาส่วนใหญ่สะท้อนถึงประโยชน์ที่ได้คือกระบวนการการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการฝึกสติที่จะ

ส่งผลต่อคุณภาพการคิด ผ่านทักษะการคิด ไตร่ครวญ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นทีมการทำงานเป็นทีมที่ช่วยกันวิเคราะห์ทั้งในบทบาทผู้นำและผู้ตามที่ดี รับฟังกันและกันจะสร้างความสามัคคีได้ สามารถร่วมกันแก้ปัญหาในภาวะวิกฤตได้อย่างเป็นรูปธรรม

3. การนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ นักศึกษาส่วนใหญ่ต่างสะท้อนถึง การสื่อสารที่ดี การจัดการความคิดอย่างเป็นระบบและมีแบบแผน มองโลกในแง่บวก หมั่นคิดวิเคราะห์ด้วยเทคนิคตะกร้า 3 ใบจนเป็นนิสัยจะทำให้เกิดกระบวนการทัศนใหม่ในการมองโลก เกิดความคิดที่ดีสามารถดำรงตนด้วยความไม่ประมาทในการประกอบวิชาชีพพยาบาลอย่างเสียสละ

สรุปผลการวิเคราะห์แบบบันทึกการสะท้อนคิดของผู้เรียน แสดงถึงความรู้สึกที่ดีต่อกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ เกิดความรู้ความเข้าใจใน ทักษะกระบวนการ (Process Skills) คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์สร้างสรรค์ ผ่านชุดกิจกรรม (Integrated Learning Program : ILP) ในการพัฒนานักศึกษาอย่างเป็นองค์รวม ดี เก่ง มีความสุข ในกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิรูประบบคิด ปรับวิธีคิด ให้เพิ่มมิติมุมมองที่หลากหลาย ยอมรับความแตกต่างของความคิดซึ่งกันและกัน ใช้การพิจารณาอย่างมีสติและมีเหตุผลก่อนตัดสินใจร่วมกัน เพื่อนำไปปรับใช้ในการพัฒนาตนเองในการเรียนรู้ในวิทยาลัยต่อไป นั้นหมายถึงการให้ความสำคัญว่า การเรียนรู้สำคัญกว่าความรู้ กระบวนการคิดค้นหาคำตอบสำคัญกว่าคำตอบ ครูและผู้เรียนมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน

จุดเด่น ที่ได้การเรียนรู้ในครั้งนี้ คือ ความตระหนักถึงความสำคัญของทักษะกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการคิดที่มองภาพใหญ่ของเรื่องนั้นหรือประเด็นนั้นก่อนเสมอ เพื่อให้ได้ความคิดที่เป็นองค์รวม ก่อนที่จะแยกแยะ แต่ละปัจจัยที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบด้วยเหตุและผล โดยวิธีการมองจะมุ่งไปสู่การแก้ปัญหาในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบต่อปรากฏการณ์นั้น ด้วยความเสียสละ ในฐานะความเป็นมนุษย์ที่พึงกระทำต่อส่วนรวม โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีความมุ่งมั่น ทำทนาย ที่จะนำความคิดที่ดี ก่อประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม การสะท้อนคิดกับการคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ ให้ความสำคัญกับการคิดที่เป็นองค์รวม (Holistic view) ที่มีปัจจัยหลายปัจจัยเชื่อมโยงกันไว้ด้วยความเป็นเหตุเป็นผล แล้วย้อนความคิดที่ได้ นั่นคือสู่

ตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของความคิดด้วยการพิจารณาว่า ในปรากฏการณ์ที่ตนเองกำลังเผชิญอยู่นั้น "เรามีส่วนเกี่ยวข้องอยู่มากน้อยเพียงใด และต้องร่วมแก้ไขปัญหานี้อย่างไรได้บ้าง" นั่นหมายถึง การสะท้อนคิดถึงบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบ ต่อสังคมนั้นในฐานะพลเมืองที่มีทั้งสิทธิและหน้าที่ ความรับผิดชอบเป็นการสร้างความตระหนักจากปรากฏการณ์ที่เป็นปัญหาสังคม ดังนั้นจึงนำเทคนิคการสะท้อนคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้วยตะกร้า 3 ใบมาใช้ผ่านคำถาม 1) รู้สึกอย่างไร 2) ได้เรียนรู้อะไร และ 3) นำไปประยุกต์ใช้อย่างไร

4.2 ประเมินผลการเรียนรู้จัดการเรียนรู้บูรณาการกิจกรรมเสริมหลักสูตร (ระบบครอบครัวเสมือน) กับรายวิชาการศึกษาทั่วไป วิชาทักษะการคิดและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ด้านการคิดเป็นระบบและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

ตาราง 1 คุณลักษณะด้านการคิดเป็นระบบและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น ปีการศึกษา 2561 (n = 77 คน)

ลำดับ	คุณลักษณะด้านการคิดเป็นระบบ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
1	แก้ปัญหาสถานการณ์ในภาวะวิกฤติว่าจะเลือกที่จะกระทำอะไร หรือไม่กระทำพฤติกรรมใด โดยการคิด อย่างใคร่ครวญและไตร่ตรองอย่างรอบคอบอย่างมีสติ	4.33	0.71	มาก
2	ตัดสินใจแก้ปัญหาโดยอาศัยข้อมูลที่เป็นจริง และหลากหลายเสมอ เพื่อบรรลุเป้าหมาย	4.39	0.59	มาก

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับ	คุณลักษณะด้านการคิดเป็นระบบ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
3	วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่มาจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเพื่อประกอบการตัดสินใจในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	4.30	0.60	มาก
4	คิดอย่างเป็นระบบในการมองภาพใหญ่ และหลากหลายมิติที่มีปัจจัยเชื่อมโยงด้วยเหตุและผล โดยเริ่มจากการพิจารณาภาพรวมก่อนวิเคราะห์ปัจจัยย่อย	4.27	0.68	มาก
5	คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ปรากฏการณ์ ของชีวิต อย่างเป็นองค์รวม เพื่อแก้ปัญหาของบุคคล ชุมชน สังคมที่ซับซ้อน	4.18	0.64	มาก
6	ใช้ทักษะการฟังอย่างลึกซึ้งและกระบวนการสุนทรียสนทนา ซะลดตนเองเพื่อฟังคนอื่นพูดโดยไม่มีอคติ	4.35	0.60	มาก
7	ใช้วิธีคิดหลายๆแบบด้วยความมีเหตุผลเพื่อหาข้อมูล ที่มีความหลากหลาย มองความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน	4.26	0.62	มาก
	รวม	4.30	0.63	มาก

จากตาราง พบว่านักศึกษาพยาบาลมีคุณลักษณะด้านการคิดเป็นระบบและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 SD=0.63 โดยเมื่อวิเคราะห์รายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ การตัดสินใจแก้ปัญหาโดยอาศัยข้อมูลที่เป็นจริงและหลากหลายเสมอ เพื่อบรรลุเป้าหมาย ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.39$, SD=0.59) ใช้

ทักษะการฟังอย่างลึกซึ้งและกระบวนการสุนทรียสนทนา ซะลดตนเองเพื่อฟังคนอื่นพูดโดยไม่มีอคติ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.35$, SD=0.60) และแก้ปัญหาสถานการณ์ในภาวะวิกฤติว่าจะเลือกที่จะกระทำอะไร หรือไม่กระทำ พฤติกรรมใดโดยการคิด อย่างใคร่ครวญและไตร่ตรองอย่างรอบคอบอย่างมีสติ ($\bar{x}=4.33$, SD=0.71) ตามลำดับ

กระบวนการเรียนรู้การฝึกทักษะ กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ ผ่านโครงการ (Project based Learning)

ความรู้สึกลูกต่อการเรียนรู้ครั้งนี้ รู้สึกว่าปัญหาที่กำลังเผชิญเป็นสิ่งที่ท้าทาย กล้าแสดงออก รู้สึกว่าทุกเหตุการณ์เป็นความแปลกใหม่และท้าทายความสามารถรู้สึกถึงพลังของมิตรภาพที่มีจิตอาสาความอดทนต่อการฝึกฟังอย่างลึกซึ้ง

ได้เรียนรู้อะไรบ้าง ฟังความคิดของคนในชุมชน ฟังความคิดเห็นของคนอื่นไม่ตัดสินคนเพียงภายนอก การพัฒนาตนเองเพื่อเป็นผู้นำที่ดีร่วมแก้ปัญหาที่ชุมชนอย่างสร้างสรรค์ เห็นถึงคุณค่าของการชลอการตัดสินใจจัดการเรียนรู้คลายความวิตกกังวลกับปัญหาที่กำลังเผชิญเห็นประโยชน์ในการนำทักษะการสื่อสารด้วยสุนทรียสนทนามาใช้เห็นคุณค่าของการทำงานเป็นทีมยอมรับความแตกต่างของความคิด เรียนรู้ได้ทั้งความผิดพลาดและความสำเร็จ การสังเกตไม่ด่วนสรุปและตัดสิน ทำให้วิเคราะห์ถึงค่านิยมของสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมลดความเห็นแก่ตัว การครุ่นคิดความรู้สึกช่วยไม่ให้เกิดความประมาท ขาดเหตุผล ประโยชน์ของการคิดอย่างสร้างสรรค์ โทษของการตัดสินใจด้วยอารมณ์ ความตั้งใจร่วมกันในการร่วมมือกันทำงานเพื่อส่วนรวม หากมีผู้นำที่มีปัญญายอมชี้นำสังคมสู่การเปลี่ยนแปลงได้ การเรียนรู้ทักษะต่างๆจากการลงมือปฏิบัติมีผลดีต่อการดำเนินชีวิตได้จริง ได้ฝึกทักษะอย่างมีสติจากการพูด การฟัง การสังเกต การเตรียมความพร้อมก่อนเรียนอย่างมีสติเมื่อเผชิญปัญหา ภายในกลุ่มมีอาจารย์ให้คำชี้แนะในการทำงานทำให้เกิดความ

ร่วมมือแก้ปัญหาได้ การทำงานกับชุมชนการร่วมกันทำงานเป็นทีมคิดโครงการเพื่อให้บริการชุมชนย่อมมีปัญญา หากมีแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยการรับฟังกันและกันด้วยหลักสุนทรียสนทนา ย่อมช่วยในการตัดสินใจร่วมกันได้

การนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้

การปลูกจิตสำนึกผ่านการทำกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่วนรวม เกิดแรงบันดาลใจต่อความร่วมมือเพื่อการนำประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนางานอย่างต่อเนื่องเห็นประโยชน์ จากการเรียนรู้เมื่อได้ลงมือปฏิบัติโครงการ มีภาวะผู้นำกลุ่มการลงมือฝึกปฏิบัติในการทำงานเป็นทีมทำให้บรรลุผลในการแก้ปัญหา การคิดเพื่อแก้ปัญหาด้วยโครงการมีประโยชน์ต่อกลุ่มผู้สูงอายุ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สามารถปรับใช้ประโยชน์กับตนเองเพื่อการตัดสินใจในชีวิตประจำวันและวิชาชีพ การตั้งคำถามช่วยให้เกิดการเรียนรู้มีความกล้าแสดงออกการวางแผนอย่างเป็นระบบด้วยความคิดที่มีคุณภาพทั้งระยะสั้นและระยะยาวช่วยให้การดำเนินชีวิตมีความสำเร็จ มีความรับผิดชอบทั้งในบทบาทผู้นำและผู้ตาม ช่วยในการดำเนินงานไปสู่ความสำเร็จได้ การสื่อสารที่ดีมีประสิทธิภาพจะเพิ่มทักษะการค้นหาข้อมูลที่ต้องการและนำเสนอเชื่อถือแก่ตนเอง

สรุปและอภิปรายผล

จัดการศึกษาแบบบูรณาการทั้งกิจกรรมเสริมหลักสูตร (ระบบครอบครัวเสมือน) ได้สะท้อนผลให้ปรากฏเป็นรูปธรรมคือ การเปลี่ยนผ่านความคิดใหม่ (Growth mindset) ความตระหนักถึงความสำคัญของทักษะกระบวนการคิดที่มองภาพใหญ่ของเรื่องนั้นหรือประเด็นนั้น

ก่อนเสมอ เพื่อให้ได้ความคิดที่เป็นองค์รวม ก่อนที่จะแยกแยะแต่ละปัจจัยที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบด้วยเหตุและผล โดยวิธีการมองจะมุ่งไปสู่การแก้ปัญหาในบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อปรากฏการณ์นั้น ด้วยความเสียสละ ในฐานะความเป็นมนุษย์ที่พึงกระทำต่อส่วนรวม โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีความมุ่งมั่น ทำทหาย ที่จะนำความคิดที่ดี ก่อประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ มกราพันธุ์ จุฑารสภและอมิษฐา จุฑารสภ (2558) ได้บูรณาการ การสะท้อนคิดกับการคิด อย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ ให้ความสำคัญกับการคิดที่เป็นองค์รวม (Holistic view) ที่มีปัจจัยหลายปัจจัยเชื่อมโยงกันไว้ด้วยความ เป็นเหตุเป็นผล แล้วย้อนความคิดที่ได้ นั่นคือสู่ตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของความคิด ด้วยการพิจารณาว่า ในปรากฏการณ์ที่ตนเองกำลังเผชิญอยู่นั้น "เรามีส่วนเกี่ยวข้องอยู่มากน้อยเพียงใด และต้องร่วมแก้ไขปัญหานี้อย่างไรได้บ้าง" นั้นหมายถึง การสะท้อนคิดถึงบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบต่อสังคมนั้นในฐานะพลเมืองที่มีทั้งสิทธิและหน้าที่ ความรับผิดชอบเป็นการสร้างความตระหนักรู้ จากปรากฏการณ์ที่เป็นปัญหาสังคม การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจำเป็นต้องขับเคลื่อนทั้งองค์กรในเชิงโครงสร้างขององค์กรที่มีวิสัยทัศน์ร่วมปฏิรูปองค์กรอย่างเป็นระบบที่เน้นโรงเรียนแห่งการคิด (Thinking School) (มกราพันธุ์ จุฑารสภ. 2552) บุคลากรทุกคน ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมพัฒนาตนเองไปพร้อมๆกันเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) เนื่องจากกระบวนการเปลี่ยนผ่านความคิดเป็นสิ่งที่อาศัยสิ่งแวดล้อม อาศัยระยะเวลายาวนานใน

การบ่มเพาะเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม ครูจะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะ การนำไปใช้จริง เพราะหากขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติในการทำหน้าที่การเป็นผู้ อื้ออำนวยการเรียนรู้หรือการทำหน้าที่โค้ชที่ดี แล้วยากต่อการที่จะเปลี่ยนผ่านการเรียนรู้ (Transformative Learning)ของผู้เรียนได้โดยใช้ ทักษะการสะท้อนคิด (Reflective Dialogue) เพื่อพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างเป็น ระบบเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้คำถามอุกคิต (Power Question) เป็นตัวนำเรื่องจำเป็นที่จะต้องร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของกัน และกัน เป็นการแบ่งปันการเรียนรู้จากการสอน ของตนและมีผู้ที่มีความเชี่ยวชาญมาเป็นโค้ช (Expert Coach) ทำหน้าที่ ในการสะท้อน ปรากฏการณ์จริงในระหว่างการเรียนรู้ร่วมกับ กลุ่มครูด้วยชุมชนการเรียนรู้ เชิงวิชาชีพ (Profession Learning Community : PLC) (มกราพันธุ์ จุฑารสภ, ลิลลี่ ศิริพร และอมิษฐา จุฑารสภ. 2556., วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒ ผล. 2556) ทำให้เห็นความชัดเจนในเป้าหมาย ของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราช ชนก ในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ที่ สามารถพัฒนานักศึกษาแบบองค์รวม เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข เน้นการสอนกระบวนการ เป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ สั้เคราะห์อย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ ในการ แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันเพื่อให้ผู้เรียนมี คุณธรรม จริยธรรม และเกิดความสุขในการ เรียนรู้²² โดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ภายใต้นวัตกรรมระบบครอบครัวเสมือน ราย วิชาชีพและรายวิชาศึกษาทั่วไป เปลี่ยนผ่านการ

เรียนรู้ (Transformative Learning) ของผู้เรียน ได้โดยใช้ทักษะการสะท้อนคิด (Reflective Dialogue) เพื่อพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ อย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้คำถาม ฝึกคิด (Power Question)

การจัดศึกษาและการเรียนรู้มีเป้าหมาย สำคัญในการพัฒนาคนในฐานะพลเมืองให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตอย่างสมดุล มีทักษะจำเป็นและ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข มีภาวะ ผู้นำการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอด ชีวิต โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมแรงบันดาลใจให้มีชีวิตอยู่อย่างมีความหมาย การเรียนรู้เพื่อ บ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการ รังสรรค์สิ่งใหม่ๆ การเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิต สาธารณะ ยึดประโยชน์ส่วนรวม และการเรียนรู้ เพื่อการนำไปปฏิบัติ มุ่งสร้างการทำงานให้เกิดผล สัมฤทธิ์ เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ พึ่งพาตนเองได้ และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ทั้งนี้ หลักสูตร

และวิธีการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 ควรจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เน้นการเรียนรู้ที่เกิด จากความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริงและลง มือปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงและต่อยอดความรู้ที่ได้นั้นได้ด้วยตนเอง ผู้สอนต้องสามารถ สร้างและออกแบบสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่มีบรรยากาศเกื้อหนุนและเอื้อต่อการเรียนรู้อย่าง มีเป้าหมาย การเชื่อมโยงความรู้หรือแลกเปลี่ยน ความรู้กับชุมชนและสังคมโดยรวม จัดการเรียนรู้ ผ่านบริบทความเป็นจริงและการสร้างโอกาสให้ ผู้เรียนได้เข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือ และ แหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้คือเพื่อ เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ต่อยอดทักษะ การคิด และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของ นักศึกษาพยาบาล และส่งเสริมพัฒนาทักษะการ สร้างสรรค์นวัตกรรมและการแก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์ของนักศึกษาพยาบาลที่สอดคล้องกับ ภูมิสังคมในรายวิชาชีพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพร เนาวสุวรรณ, เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และวิหวัศ ดิษยะศริน สัตยารักษ์. (2558). กลวิธีการพัฒนา อุตลักษณ์ของนักศึกษา วิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข. *วารสารทาดใหญ่วิชาการ*, 13(2),117-132.
- บุษกร โกมลภมร. (2557). นวัตกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองรูปแบบการจัดการศึกษาแบบบูรณาการเพื่อ พัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบและจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*,1(3),88-92.
- มกราพันธ์ จุฑะรสก. (2551). *กระบวนการเรียนรู้จัดการบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ภายใต้ระบบ ครอบครัวยุคใหม่*. ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.
- มกราพันธ์ จุฑะรสก. (2552). *กระบวนการเรียนรู้จัดการบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ภายใต้ระบบ ครอบครัวยุคใหม่*. ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.

- มกราพันธ์ จุฑะรสก, เพลินตา พรหมบัวศรี, วัชรี อมรโรจน์วรวุฒิ, ศุภกรใจ เจริญสุข, ประเสริฐ อัดโตหิ, อนิษฐา จุฑะรสก, อรพิน สว่างวัฒนเศรษฐ์.(2560). การสะท้อนเส้นทาง การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ภายใต้ระบบครอบครัวเสมือนสู่คณะปฏิบัติการไร้พรมแดนปัญญาปฏิบัติ. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*, 27(2), 31-46.
- มกราพันธ์ จุฑะรสก, ลิลลี่ ศิริพร และอนิษฐา จุฑะรสก.(2556). *การปฏิรูปการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุขไทย บริบทวิทยาลัย สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข เพื่อสร้างอัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์*. ใน มกราพันธ์ จุฑะรสก และอนิษฐา จุฑะรสก. (บรรณาธิการ). *การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่องค์กรแห่งความสุข บนฐาน "จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ภายใต้ระบบครอบครัวเสมือน"* ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.
- มกราพันธ์ จุฑะรสก และอนิษฐา จุฑะรสก. (2558). *การพัฒนาวัตกรรมการดูแลสุขภาพและสาธารณสุข*. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- ลิลลี่ ศิริพร, มกราพันธ์ จุฑะรสก, ศุภกรใจ เจริญสุข, เพ็ญฟ้า นรพัลลภ และณิชาดา สารถวัลย์แพศย์. (2557). รูปแบบการศึกษาแบบบูรณาการการคิดอย่างเป็นระบบจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*, 7(1),39-54.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล.(2556). *จากหลักสูตรแกนกลางสู่หลักสูตรสถานศึกษา: กระบวนทัศน์ใหม่ การพัฒนา*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- ศุภกรใจ เจริญสุขและคณะ. (2558). การพัฒนาหลักสูตรสำหรับพัฒนาอาจารย์ในการจัดการศึกษาแบบบูรณาการเพื่อพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ในสังคมพหุวัฒนธรรม. *วารสารสภาการพยาบาล*, 30(3),25-38.
- สงศรี กิตติรักษ์ตระกูล, มกราพันธ์ จุฑะรสก,จิราพร วัฒนศรีสิน, สุระพรรณ พนมฤทธิ์, วิภาวรรณ อริยานนท์, เพ็ญพันธ์ อัครพิทยา, และวัชรี อมรโรจน์วรวุฒิ. (2554). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของวิทยาลัยสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก. *วารสารกองการพยาบาล*, 38(1):16-30.
- สถาบันพระบรมราชชนก. (2556). *คู่มือการดำเนินการเพื่อให้เกิดอัตลักษณ์บัณฑิต สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2556*. นนทบุรี: ยุทธินทร์การพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุภาภรณ์ อุดมลักษณ์, พิมพ์ลา วงศ์ไชยา, ลิริสุดา เตชะวิเศษ และสมศรี สัจจะสกุลรัตน์.(2558). อัตลักษณ์บริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของบัณฑิตวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา. *วารสารพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข*, 25(3),14-26.